

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

17 januari 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU EN NATUUR, LANDBOUW, VISSERIJ EN
PLATTELANDSBELEID EN RUIMTELIJKE ORDENING EN ONROEREND ERFGOED

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Dominique Guns tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over het decreet op de ruimtelijke ordening en de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning of verkavelingsvergunning	1
Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de concretisering van de toegankelijkheid	
Vraag om uitleg van mevrouw Tinne Rombouts tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over toegankelijkheidsmaatregelen bij de renovatie van monumenten	3
Vraag om uitleg van de heer Patrick De Klerck tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over bijkomende middelen voor thematisch-typologische bescherming van het onroerend erfgoed	11
Vraag om uitleg van de heer Patrick De Klerck tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de bescherming van oorlogsrelicten in West-Vlaanderen	15

Waarnemend voorzitter: de heer Erik Matthijs

Vraag om uitleg van mevrouw Dominique Guns tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over het decreet op de ruimtelijke ordening en de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning of verkavelingsvergunning

De voorzitter: Mevrouw Guns heeft het woord.

Mevrouw Dominique Guns: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, mijn vraag is vrij technisch en gaat meer bepaald over de artikelen 106 en 108 van het decreet op de ruimtelijke ordening. Artikel 106 stelt, bij het deel over de procedureregels in eerste aanleg, dat de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning of een verkavelingsvergunning moet worden gericht aan het college van burgemeester en schepenen van de gemeente waarin het voorwerp van de vergunningsaanvraag gelegen is. De aanvraag wordt ingediend door middel van een aangetekende brief of afgegeven tegen ontvangstbewijs.

Artikel 108, paragraaf 1, stelt vervolgens dat de gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaar, na ontvangst van de aanvraag, nagaat of ze volledig is. Indien de aanvraag volledig wordt bevonden, dan stuurt hij hiervan, binnen veertien dagen na ontvangst van de aanvraag, een schriftelijke bevestiging aan de aanvrager.

Het gebeurt dat een aanvrager van de stedenbouwkundige ambtenaar als antwoord krijgt dat bij gebrek aan personeel het nazicht op de volledigheid van de verkavelingsaanvraag of de wijziging van de verkavelingsvergunning en de eventuele verzending van het volledigheidsbewijs, pas op latere datum en soms zelfs enkele maanden na afgifte zal geschieden. Ik ken een voorbeeld van een aanvraag, ingediend begin juli 2007, waarbij de gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaar aan de aanvrager liet weten dat hij bij gebrek aan personeel pas in oktober of november kan laten weten of zijn dossier volledig is. Ik kan niet nagaan of het gaat over een ontvoogde of een niet-ontvoogde gemeente. De betrokkene heeft me uit veiligheidsoverwegingen niet meegedeeld in welke gemeente de aanvraag werd ingediend.

Het feit dat men het volledigheidsbewijs pas drie tot vier maanden later afgeeft, heeft verschillende gevolgen. Het heeft niet alleen gevolgen voor het opstarten van het openbaar onderzoek, maar ook voor het afsluiten van een lening. Als je geluk hebt en de rente is dalende, dan is er geen probleem, maar als de rente stijgt, is dat niet zo leuk.

Mijnheer de minister, is het wettelijk toegelaten dat een ambtenaar, die volgens artikel 108 binnen de veertien dagen na ontvangst een bewijs van volledigheid moet afgeven, binnen de veertien dagen een antwoord geeft dat zegt dat men binnen enkele maanden het bewijs zal bezorgen? Wat is de regelgeving dienaangaande?

De voorzitter: Minister van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, mevrouw Guns, artikel 106 en volgende zijn slechts van toepassing in de ontvoogde gemeenten. Vandaag is dat een kleine minderheid van een twintigtal gemeenten. Dit zijn de gemeenten die aan de vijf welbekende voorwaarden voldoen en bij besluit een beslissing hebben gekregen van ontvoogding. In alle andere gemeenten is de oude vergunningsprocedure nog van toepassing.

Artikel 106 zegt: “De aanvraag wordt ingediend door middel van een aangetekende brief of afgegeven tegen ontvangstbewijs.” Artikel 108, paragraaf 1, zegt dat binnen de veertien dagen na ontvangst van de aanvraag, een schriftelijke bevestiging aan de aanvrager wordt bezorgd indien de aanvraag volledig wordt bevonden. In paragraaf 2 van datzelfde artikel staat: “Wordt de aanvraag niet volledig bevonden, dan brengt de gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaar, binnen veertien dagen na ontvangst van de aanvraag, bij aangetekende brief of tegen ontvangstbewijs de aanvrager daarvan op de hoogte. Hierbij wordt vermeld om welke reden die aanvraag niet volledig wordt bevonden. De vergunningsprocedure wordt hiermee definitief stopgezet. Indien binnen veertien dagen geen kennisgeving is verzonden, dan wordt het dossier geacht administratief volledig en ontvankelijk te zijn.”

De laatste zin van artikel 108, paragraaf 2, spreekt voor zich. Deze bepaling laat geen enkel uitstel toe. In ontvoogde gemeenten leidt het niet-beslissen over de volledigheid tot de vaststelling van stilzwijgende volledigheid.

Wat nu in niet-ontvoogde gemeenten? Daar zijn er wel problemen, die veroorzaakt worden door het oude decreet uit 1996. Het is misschien nuttig daar ter vervollediging ook even op in te gaan.

Over het ontvangstbewijs bepaalt artikel 51 van het Coördinatiedecreet van 1996 het volgende: “Behoudens in het bij artikel 48 bedoelde geval, wordt de aanvraag op het gemeentehuis ingediend; indien het dossier volledig is, wordt dadelijk een ontvangstbewijs afgegeven. De aanvraag kan ook bij ter post aangetekende brief

worden gedaan; binnen vijf dagen na ontvangst ervan zendt de gemeente aan de aanvrager bij ter post aangetekende brief een ontvangstbewijs of deelt hem op dezelfde wijze mede, dat zijn dossier niet volledig is.”

Omdat deze bepaling niet altijd nauwgezet werd nageleefd, heeft mijn voorganger, minister Baldewijns, de noodzaak aangevoeld om hierover een rondzendbrief op te maken. De rondzendbrief RO 98/07 over de afgifte van het ontvangstbewijs bij het indienen van een bouw- of verkavelingsaanvraag, geeft nadere toelichting, bestemd voor de colleges van burgemeester en schepenen. Ik citeer: “Deze omzendbrief wil de nadruk leggen op het feit dat de afgifte niet afhangt van de goede wil van de gemeente maar een decretale verplichting is.”

De omzendbrief vervolgt dat het niet of niet correct toepassen van deze verplichting als gevolg heeft dat de aanvangstermijn voor de procedure van de aanvraag niet vastligt, wat onoverkomelijke problemen kan stellen binnen het verder procedureverloop van een aanvraag. Verder wordt in deze rondzendbrief de nadruk gelegd op het feit dat de aanvrager er alle belang bij heeft een degelijk dossier in te dienen, en dat de gemeente hoe dan ook het ontvangstbewijs moet afgeven, uiteraard gekoppeld aan het volledigheidstoezicht. Ten slotte wordt benadrukt dat “(...) het niet afleveren van het ontvangstbewijs een schending inhoudt van de rechten van de aanvrager. Immers, elke volgende stap in de procedure, namelijk toepassing van artikel 52 (aanschrijven van de gewestelijk stedenbouwkundig ambtenaar) en toepassing van artikel 53 (beroep bij de Deputatie) en het beroep bij de Vlaamse Regering kan pas gezet worden na afgifte van een ontvangstbewijs.”

Ook in de rechtsleer en de commentaren op de decreetgeving wordt het belang van het ontvangstbewijs onderstreept. Zo stelt bijvoorbeeld professor Vekeman dat de aanvrager het ontvangstbewijs desnoods zelf moet op-eisen: “Het levert immers niet alleen het bewijs van de afgifte van het dossier, maar is tevens het uitgangspunt van de termijn waarbinnen de gemeente op de aanvraag moet beslissen. En, het waarborgt het regelmatige verloop van de verdere procedure, die in haar opeenvolgende fasen, uitgaande van de datum van het ontvangstbewijs, evenzeer aan strikte termijnen gebonden is.” Dit staat in het welbekende werk ‘Ruimtelijke Ordening en Stedenbouw’ van professor Vekeman.

Hieruit volgt dat de afgifte van het ontvangstbewijs zeker een belangrijke decretale verplichting vormt voor de gemeente. De betrokken verplichting heeft duidelijk implicaties voor de volledigheid van het dossier, maar ook voor de berekening van de termijnen. Het probleem is dat er eigenlijk decretaal geen sanctie staat op het niet naleven ervan. Professor Vekeman zegt dat men het desnoods moet afdwingen met alle mogelijke middelen, zoals een aangetekend schrijven, om de datum te fixeren, maar het decreet zelf heeft niet in een sanctie voorzien.

Het decreet vermeldt dat, als de aanvraag aangetekend naar de gemeente werd gestuurd, de gemeente binnen de vijf dagen na ontvangst van de aanvraag, aangetekend een ontvangstbewijs aan de aanvrager moet zenden. De Raad van State oordeelde dat die vereiste een substantiële vormvereiste is, omdat deze formaliteit in het belang is van de bouwaanvrager. Dat is een arrest van de Raad van State, het fameuze arrest-Inghels, nummer 20.704, van 11 november 1980. Ook de Raad van State heeft dus een arrest gevelde waarin duidelijk staat dat de termijnen beginnen spelen. Uit hetzelfde arrest van de Raad van State kan nog worden afgeleid dat, als blijkt dat de gemeente geen ontvangstbewijs heeft afgegeven, de aanvrager toch op een geldige wijze de procedure kan voortzetten. Als de gemeente zich niet houdt aan de bindende termijnen, kan men daar overspringen. Dat kan momenteel gebeuren via een rechtstreeks beroep bij de deputatie. In het geval van nalatigheid door de gemeente op het punt van het ontvangstbewijs, lijkt het mij dus raadzaam dat geen rekening wordt gehouden met de afwezigheid van het ontvangstbewijs bij de behandeling van de verdere procedurestappen in beroep, en kan men aan het gemeentelijke niveau voorbijgaan.

In het nieuwe decreet stellen zich geen problemen, want de afwezigheid van een attest is een stilzwijgende instemming met de volledigheid van het dossier, en zo fixeert men de datum van de aanvraag. In het oude decreet is het ontvangstbewijs een belangrijk element in de procedure tot het verkrijgen van een stedenbouwkundige vergunning of verkavelingsvergunning. Niettemin is er geen sanctie op het niet naleven, maar ik denk dat uit de rechtsspraak van de Raad van State wel degelijk kan worden afgeleid dat, indien afgifte is gebeurd van een ontvangstbewijs en geen terugzending van het dossier, deze feiten op zich de aanvrager niet kunnen beletten op een rechtsgeldige wijze de procedure voort te zetten.

Zoals u weet, is het onze brandende ambitie om beide procedures binnenkort in één decreettekst te omvatten, zodat het een geïntegreerde procedure is, waarmee we ook dit probleem definitief naar de geschiedenisboeken willen verwijzen.

De voorzitter: Mevrouw Guns heeft het woord.

Mevrouw Dominique Guns: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Als ik u goed heb begrepen, heeft het feit, in het geval van de ontvoogde gemeenten, dat de gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaar binnen twee weken als antwoord geeft dat het dossier binnen drie of vier maanden zal worden bekeken, geen enkel belang. Na veertien dagen wordt aangenomen dat het dossier volledig is.

Waar kunnen we de 20 gemeenten vinden die al ontvoogd zijn?

Minister Dirk Van Mechelen: Die staan op de website. Zijn staan ook nagenoeg allemaal in de beleidsbrief, want u moet er enkel de stad Gent aan toevoegen.

De heer Stefaan Sintobin: In verband met de ontvoogde gemeenten heb ik al tot in den treure in mijn gemeente Izegem de vraag gesteld naar de stand van zaken. Ik raadpleeg ook regelmatig de webstek, maar in de gemeente krijg ik altijd het antwoord dat alles binnen is, maar dat het heel lang duurt voor de gemeente ontvoogd is. Dat is het antwoord dat ik van het stadsbestuur krijg.

Mijnheer de minister, wat is er daarvan aan? Ik begrijp dat er een zekere periode overheen gaat, maar ik kan nergens controleren of het klopt wat het stadsbestuur me zegt. Is het dossier binnen of is het niet binnen? Dat kan ik blijkbaar niet nagaan op de webstek.

Minister Dirk Van Mechelen: Izegem beschikt over een gemeentelijk stedenbouwkundig ambtenaar, heeft een goedgekeurd gemeentelijk ruimtelijk structuurplan en heeft een goedgekeurd register onbebouwde percelen.

Het enige waar meer tijd voor nodig is, is voor het goedkeuren van het vergunningenregister, want dat vergt een vrij diepgaand onderzoek. Maar ook daarvoor is een volledige timing afgesproken. Het vergunningenregister van Izegem is in onderzoek. De timing houdt in dat het eind februari afgerond zal zijn. Het planregister moet aangepast worden. Daarover zijn de onderhandelingen met de gemeente opgestart.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de concretisering van de toegankelijkheid

Vraag om uitleg van mevrouw Tinne Rombouts tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over toegankelijkheidsmaatregelen bij de renovatie van monumenten

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, toegankelijkheid kwam al herhaaldelijk ter sprake. Misschien niet zozeer in deze commissie, maar zeker ook in de commissie voor Wonen en Gelijke Kansen. Uiteindelijk is het de minister van Ruimtelijke Ordening die bevoegd is. Mijnheer de

minister, het kan misschien wel bij het bevoegdheidsdomein van een andere minister zitten, maar uiteindelijk hebt u de touwtjes in handen om te bepalen op welke manier we die regelgeving verder kunnen verfijnen.

Dat publieke gebouwen of infrastructuur die door Vlaanderen gesubsidieerd wordt ook toegankelijk is, vindt iedereen vrij normaal. Ik heb de problematiek aan bod gebracht in de commissie voor Onderwijs en in de commissie voor Welzijn, waaruit ik leer dat over de basistoegankelijkheid, zelfs in gebouwen die door de overheid heel zwaar worden gesubsidieerd, zowel inzake onderwijs als in de welzijnssector, nog een hartig woordje gezegd moet worden.

We stellen ook vast dat in de praktijk maatwerk moet worden geleverd, afhankelijk van het gebouw en de doelgroep. Een gebouw in de welzijnssector moet op een andere manier toegankelijk zijn dan een scholengebouw. Daarmee wil ik niet zeggen dat er geen basistoegankelijkheid moet zijn, maar als we morgen heel veel senioren willen huisvesten, zullen we meer moeten differentiëren dan als we morgen een scholengebouw bouwen, waar drie vierde van onze jonge mensen niet echt een probleem hebben.

Belangrijk is dat we preventief kunnen ingrijpen en niet te laat zijn. Als overheid moeten we kunnen interveniëren bij de bouwvergunning. Op het ogenblik dat de bouwvergunning wordt afgeleverd, heeft men eigenlijk vrij spel. De vraag rijst op welke manier we dat verder verfijnen.

Mijnheer de minister, de federale wet van 17 juli 1975 betreffende de toegang van gehandicapten tot gebouwen toegankelijk voor het publiek, is tot op vandaag van toepassing. De wet bepaalt dat een bouw- of bouwvergunning slechts kan worden afgeleverd indien deze gebouwen voldoen aan bepaalde normen die zijn vastgelegd in het koninklijk besluit (KB) van 9 mei 1977. Dat KB specificeert de aard van de gebouwen waarop de wet van toepassing is en omvat een aantal zeer concrete bepalingen in verband met de toegangswegen van die gebouwen.

We zijn 30 jaar later en kunnen zeggen dat deze wetgeving verouderd is en niet meer aangepast aan de nieuwe hedendaagse normen van toegankelijkheid. Een nieuw wetgevend initiatief is nodig om de basistoegankelijkheid te kunnen garanderen.

Wil dat zeggen dat u en wij hebben stilgezeten? Mijnheer de minister, u hebt de eerste stappen gezet in de Vlaamse regelgeving. In 1999 werd zowel artikel 54, paragraaf 7, als artikel 100, paragraaf 4 van het decreet op de ruimtelijke ordening gewijzigd. Hiermee werd de opening gecreëerd om via gewestelijke verordeningen stedenbouwkundige voorschriften te maken voor de

toegang voor personen met verminderde beweeglijkheid tot al dan niet bebouwde onroerende goederen of delen ervan toegankelijk voor het publiek, tot installaties en wegen.

Dat is een goed instrument. Ik heb zelf geen parlementair initiatief genomen in verband met het decreet Ruimtelijke Ordening, omdat het de afspraak was dat het decreet maar een keer gewijzigd zou worden. In 2004, tijdens de vorige legislatuur, hebt u ook een ministerieel besluit uitgevaardigd, waarin bepaald werd dat de dossiersamenstelling van een aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning minstens een aantal stukken moet omvatten.

Een daarvan was een nota ondertekend door de aanvrager en de architect, indien zijn medewerking is vereist. Daarin staat, wanneer het om publiek toegankelijke gebouwen gaat, de beschrijving van al dan niet vergunningsplichtige voorzieningen, om integrale toegankelijkheid te bereiken, waarbij aandacht gaat naar die voorzieningen die verder gaan dan de wettelijk vastgelegde normen.

Enerzijds zijn er de wijzigingen aan het decreet met de aankondiging van een gewestelijke stedenbouwkundige verordening, anderzijds is er het ministerieel besluit. Toch zijn niet alle problemen opgelost. De normen die zijn vastgesteld in de wetgeving van 1977, zijn nog altijd van toepassing. Een concretisering is dan ook noodzakelijk.

Duurzaam bouwen was en is een hot issue. Ook het aanpasbaar, levenslang en toegankelijk bouwen wordt nu stilaan een hot issue. Het is belangrijk dat we daarvoor een goed wetgevend kader opstellen. Een groot verschil met de omliggende landen is dat wij in onze bouw geen standaard hebben, bijvoorbeeld wanneer het gaat over brandveiligheid. Het is dan ook wat ingewikkelder om tot een systeem te komen waarbij publieke gebouwen toegankelijk worden gemaakt voor iedereen. Wie bijvoorbeeld een been breekt tijdens de skivakantie, weet waar ik het over heb. Het is pas in dergelijke situaties dat mensen ervaren hoe ontoegankelijk sommige publieke gebouwen zijn.

Mijnheer de minister, is die nota vandaag ook een middel op de weg naar integrale toegankelijkheid? In welke gemeenten is dat middel al gehanteerd? Zijn de gemeenten via hun bevoegde ambtenaren op de hoogte gebracht van dit vrij nieuwe middel? Op welke manier moeten die ambtenaren beoordelen dat de architect inderdaad voldoet aan de integrale toegankelijkheidsnormering? Welk normerend kader is de leidraad voor die lokale ambtenaar?

De wet van 1975 blijft van toepassing. In welke mate is die compatibel of tegenstrijdig met de twee initiatieven die u hebt genomen in 1999 en 2004?

Binnen welk tijdspad zal de gewestelijke verordening in het kader van bovenvermelde regelgeving gerealiseerd worden met duidelijk afgesproken normen om die integrale toegankelijkheid te garanderen, maar niet alleen vanuit de invalshoek van mensen in een rolwagen? We moeten streven naar toegankelijkheid voor iedereen. Ik heb het dan over basisnormering. Bij welzijnsinstellingen bijvoorbeeld is maatwerk nodig.

Alles staat of valt met de afdwingbaarheid. Wanneer een overheid regels oplegt, moet ze er ook voor zorgen dat de naleving van die regels kan worden gecontroleerd. Het doel is een maximale output en een minimale handhaving.

Kunnen er maatregelen genomen worden om publieke gebouwen die gesubsidieerd worden door overheden, zoals schoolgebouwen, maximaal toegankelijk te maken? Hoe zult u de Vlaamse adviesbureaus responsabiliseren?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik onderschrijf de vraag van mevrouw Heeren. Mijn eigen vraag is nog iets specifiek en betreft de renovatie van monumenten.

Uit een studie van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding blijkt dat 30 percent van de Belgen problemen heeft om een openbaar gebouw te betreden als gevolg van de slechte toegankelijkheidsvoorzieningen. Het gaat dan niet alleen over mensen met een handicap, zoals rolstoelgebruikers of blinden, maar ook over ouderen, zwangere vrouwen enzovoort. De concrete klachten gaan van het ontbreken van trapleuningen tot het ontbreken van hellende vlakken voor rolstoelgebruikers.

Iedereen is het erover eens dat een eigenaar of vruchtgebruiker van een beschermd monument mee zorg draagt voor het behoud van het onroerend erfgoed en dat dit een bijzondere aanpak vergt. Wanneer bij een verbouwing of renovatie van een beschermd monument in de stedenbouwkundige vergunning wordt aangegeven dat er bepaalde maatregelen worden getroffen om de toegankelijkheid te verhogen, worden deze niet altijd in dank afgenomen. Wanneer bijvoorbeeld wordt gewerkt met een hellend vlak dan heeft dat een impact op het uitzicht van het gebouw. Dat zou soms een reden zijn om geen positief advies te geven.

Mijnheer de minister, in mijn schriftelijke vraag van 9 augustus 2007 heb ik u reeds gewezen op deze problematiek, meer bepaald met betrekking tot de toegankelijkheid van monumenten voor mindervaliden. U antwoordde toen dat “de toegankelijkheid van onroerend erfgoed in belangrijke mate bijdraagt tot de vergroting

van het draagvlak voor dit erfgoed en tevens een prioriteit vormt voor het Vlaamse gelijkheidsbeleid”. Ik denk dat iedereen het daarmee eens is.

U stelde tevens dat er een opdracht werd gegeven aan het Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed (VIOE) om enkele erfgoedsites te screenen op toegankelijkheid en bruikbaarheid. En hier knelt het schoentje. Wanneer beschermde monumenten in gebruik zijn door openbare instellingen zoals overheden, rechtbanken, scholen, gemeentehuizen, bibliotheken enzovoort, dan zouden deze toegankelijk moeten zijn voor iedereen. Ook in beschermde monumenten waarin zich bijvoorbeeld een bank bevindt, zou moeten worden gestreefd naar een maximale toegankelijkheid. Ook dergelijke gebouwen hebben een publiek karakter. Bij de renovatie van deze monumenten wordt soms een negatief advies toegekend door de afdeling Monumenten en Landschappen omdat de renovatie het zicht van het gebouw te sterk zou veranderen.

Mijnheer de minister, bent u op de hoogte van deze problematiek en hoe denkt u hiervoor een oplossing te vinden? Hebt u intussen al een zicht op de resultaten van de screening op toegankelijkheid en bruikbaarheid van vijftien erfgoedsites door het VIOE? Over welke erfgoedsites gaat het en op welke manier zijn deze gekozen? Welke aandachtspunten en voorstellen zijn hieruit voortgevloeid? Zult u deze gegevens gebruiken om enkele gerichte beleidsacties te ondernemen? Zo ja, welke?

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: In de wijziging van 23 december 2005 van het besluit van de Vlaamse Regering van 28 november 2004, heeft de Vlaamse Regering het besluit over de dossiersamenstelling van stedenbouwkundige aanvragen aangevuld.

Sindsdien is bepaald dat de nota van de architect, die bij uitgebreide aanvragen moet worden gevoegd, een nieuw onderdeel moet bevatten. Ik citeer het besluit: “(...) zo het een geheel of deels voor het publiek toegankelijk gebouw betreft, een beschrijving van de al dan niet vergunningsplichtige voorzieningen, om integrale toegankelijkheid te bereiken voor de personen met verminderde beweeglijkheid. Hierbij wordt bijzondere aandacht besteed aan die voorzieningen die verder gaan dan de wettelijk vastgelegde normen.” Die laatste zin is erg belangrijk. In tegenstelling tot wat men misschien zou kunnen denken, is die regeling vandaag in alle Vlaamse gemeenten van toepassing, zowel in de allerkleinste gemeente als in de allergrootste stad van Vlaanderen. Ik heb begrepen dat sommige ambtenaren daar niet van op de hoogte zijn. Het is wel een beetje pijnlijk dat ze de uitvoeringsbesluiten niet kennen. Ik neem uw suggestie in overweging en zal met de heer Gilbert Kolacny van

het agentschap bekijken in welke mate we een bijkomend initiatief moeten nemen om de gemeenten daarop attent te maken.

Het criterium dat van toepassing is, is wel degelijk dat het gaat over een deels of geheel voor het publiek toegankelijk gebouw. Dan moet die informatie aanwezig zijn. De taak van de gemeentelijk stedenbouwkundig ambtenaar is dan ook dossiers die de beschrijving niet bevatten, als onvolledig terugzenden. Vlaanderen beschikt volgens de jongste cijfers momenteel over 276 stedenbouwkundig ambtenaren. Al die ambtenaren hebben een opleiding gevolgd en beschikken over bekwaamheidsbewijzen. Ik ga ervan uit dat al die ambtenaren dit wel kennen. Het zou echter inderdaad kunnen dat men niet mee is in een aantal kleinere gemeenten en dat we ter zake een bijkomend initiatief moeten nemen. U weet dat we, onder meer in samenwerking met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG) nogal wat opleidingscycli hebben lopen en dat dit daar een bijzonder aandachtspunt kan zijn. Daartoe verbind ik me.

De gemeentelijke stedenbouwkundig ambtenaar moet dus bekijken of die beschrijving bij het dossier is gevoegd. Is dat niet het geval, dan is dat een van de criteria om te stellen dat het dossier onvolledig is. Op de vorige vraag, van mevrouw Guns, gaf ik al een gelijkaardig antwoord. Dan kan het dossier gewoon worden teruggezonden. Als ik me niet vergis, bepaalt punt c van artikel 16, ten tweede, dat zeer duidelijk.

Alle gemeenten worden natuurlijk op de hoogte gebracht van deze omzendbrief. Dat geldt ook voor besluiten aanpassingen. Het kan echter nooit kwaad om hen hier nog eens aan te herinneren.

Om uit te maken of het al dan niet gaat over een publiek toegankelijk gebouw, kan men de lijst van gebouwen die opgenomen is in het KB van 1977 erop naslaan. Vooralsnog is het toetsingskader voor de inhoudelijke beoordeling dat KB van 1977, zoals u zelf terecht hebt gesteld. Ik denk echter dat uit het besluit van de Vlaamse Regering heel duidelijk blijkt dat het net onze bedoeling was aan de architecten te vragen verder te denken dan de normen van dit KB. Dit was ook een poging om hen te sensibiliseren om eveneens meer aandacht te schenken aan alle vormen van beperking die een handicap kunnen zijn voor de toegankelijkheid. Het gaat dus niet alleen over bewegingshandicaps. Ik denk bijvoorbeeld ook aan blinden, slechtzienden en slechthorenden. Het is eveneens belangrijk dat er wordt gedacht aan de hedendaagse normen en technologie die ondertussen tot stand zijn gekomen. 2008 is gelukkig 1977 niet.

Persoonlijk zie ik geen tegenstrijdigheden. De wet van 1975 en het KB van 1977 bevatten op dit ogenblik de

geldende inhoudelijke normen. Het besluit van november 2004 legt de verplichting op uit te schrijven wat de architect van plan is op het vlak van toegankelijkheid. Hij moet natuurlijk minstens aan het KB voldoen.

Ik zou echter ook willen verwijzen naar het decreet van 18 mei 1999. Ik citeer: “De stedenbouwkundige vergunning bedoeld in artikel 99, paragraaf 1, moet worden geweigerd wanneer niet is voldaan aan de regels betreffende de toegang van personen met een verminderde beweeglijkheid tot al dan niet bebouwde onroerende goederen of delen ervan toegankelijk voor het publiek, tot installaties en wegen zoals deze bij wet of door de Vlaamse Regering worden vastgesteld.” Het decreet stelt dus heel expliciet dat het niet voldoen aan deze vereisten een reden is voor het weigeren van een stedenbouwkundige vergunning. Het decreet stelt dus dat de normen van wet en KB van kracht zijn, maar kunnen worden vervangen door een verordening.

Daarmee kom ik aan de derde vraag. Mevrouw Heeren, u vraagt me wanneer de gewestelijke stedenbouwkundige verordening er zal zijn. Wat dat betreft, verwijs ik naar mijn beleidsbrief, die recentelijk werd besproken: “De integrale toegankelijkheid van publieke gebouwen is uiterst belangrijk, willen we iedereen ervan gebruik laten maken. Integrale toegankelijkheid gaat verder dan alleen maar toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers. Ook slechthorenden, blinden, ouderlingen, mensen met een kinderwagen – kortom, iedereen – willen toegankelijke publieke gebouwen. De sector Ruimtelijke Ordening moet hierbij ook zijn bijdrage leveren, weliswaar binnen zijn mogelijkheden. Ik wil dan ook een gewestelijke verordening uitvaardigen, met normen die op plannen van aanvragen tot een stedenbouwkundige vergunning afleesbaar zijn. Deze gewestelijke verordening zou dan de verouderde wetgeving uit 1975 en 1977 vervangen. Momenteel voer ik gesprekken met de vzw Enter, die in opdracht van het kabinet van minister Van Brempt belast is met het uitwerken van een door de sector gesteund voorstel. Dit is uiteraard geen eenvoudig proces, waarbij met de verzuchtingen van heel wat betrokkenen en de beperkingen eigen aan het instrument stedenbouwkundige verordening, rekening moet worden gehouden. Het moet duidelijk zijn dat zaken die niet op een bouwplan afleesbaar zijn, minstens even belangrijk zijn. Maar daar zal ruimtelijke ordening niet het geschikte instrumentarium hebben om in te grijpen en de naleving af te dwingen. De sector zelf heeft, via handboeken met ‘best practices’ en gerichte informatie voor initiatiefnemers en ontwerpers, ook een belangrijke rol te spelen in het hele proces. Als de sector in 2008 een definitief consensusvoorstel formuleert, dan kan met de procedure voor het regelgevend initiatief worden gestart. Na verwerking van de feedback uit het toegankelijkheidsmiddenveld zal – in overleg met de Vlaamse minister van Gelijke Kansen – in het voorjaar van 2008 het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden

Aangelegenheden (VIPA) en de sector van de welzijns- en gezondheidsvoorzieningen worden gevraagd advies uit te brengen over deze voorstellen. Mee op basis van dit advies zal de procedure tot goedkeuring van de verordening worden opgestart.”

Momenteel wacht ik dus het consensusvoorstel van de sector af. Als ik me niet vergis, heb ik in de loop van december een brief gekregen van de vzw Enter, die daarin nogmaals bevestigt daarmee bezig te zijn en aankondigt dat het voorstel me in het voorjaar zal worden voorgelegd. Ik zal voort contact opnemen met deze mensen om een precieze timing af te spreken.

Uit dit antwoord mag blijken dat we ons, meer dan wie ook, bewust zijn van deze problematiek. Via een oneigenlijk instrument, namelijk de samenstelling van het dossier voor de stedenbouwkundige vergunning, hebben we eigenlijk al een grote stap voorwaarts gezet om architecten en ontwerpers aan te sporen daar maximaal rekening mee te houden en vooral meer te doen dan de minimumnormen van het KB. Minister Van Brempt heeft de opdracht gegeven aan de vzw Enter. Wij wachten nu op de feedback. Er wordt bij mijn weten echter regelmatig over overlegd, ook op departementsniveau. In de loop van het voorjaar verwachten we dus hun voorstel. Het is de bedoeling dat we dat zullen opnemen in een verordening. U moet wel weten dat een dergelijke stedenbouwkundige verordening beperkingen heeft. Het gaat immers wel degelijk over op een plan afleesbare elementen, terwijl auditieve signalen ook een hulp kunnen zijn. We zullen bekijken in welke mate we dat kunnen opnemen in een stedenbouwkundige verordening.

U had het ook over de controle. Ik had geen rekening gehouden met die vraag. Het antwoord daarop is erg eenvoudig. Bij de dossiersamenstelling moet al een voorafgaandelijke beoordeling gebeuren. In het decreet op de Ruimtelijke Ordening waarover hopelijk op 18 januari witte rook uit de schoorsteen zal komen van de Vlaamse Regering, is de formule van het as-built-attest ingeschreven. Het lijkt me gepast om op te nemen dat het as-built-attest inzonderheid aandacht moet besteden aan de correcte uitvoering van de normen inzake de toegankelijkheid van deels of geheel publieke gebouwen. Op die manier komen we geheel tegemoet aan uw verzuchtingen.

Dan kom ik bij de vragen van mevrouw Rombouts die een stapje verder gaat. Ze heeft het over toegankelijkheidsmaatregelen bij de renovatie van monumenten, wat inderdaad een oud zeer is en voor nogal wat fundidebatten heeft geleid binnen de sector. Bij mijn aantreden op het departement Onroerend Erfgoed heb ik altijd gepleit voor een integrale en geïntegreerde benadering. Dat betekent dat bij de zorg voor het erfgoed rekening wordt gehouden met zoveel mogelijk invalshoeken. We hou-

den ook rekening met het noodzakelijk maatschappelijk draagvlak bij de restauratie van monumenten, niet het minst vanwege de financiële inspanningen die we daarvoor moeten realiseren. Het is evident dat als de Vlaamse overheid financiële middelen inzet, we het maatschappelijk draagvlak tot stand proberen te brengen. We houden maximaal rekening met onder meer de invalshoek van de toegankelijkheid, maar ook met energiemaatregelen. Denk maar aan het debat over dubbel glas. Monumentenzorg zegt dat dit niet hoort, maar vanuit energievriendelijk beleid is dit een absolute noodzaak.

In mijn beleidsbrief van dit jaar vindt u, net zoals vorig jaar, een aantal van deze uitdagingen terug waar we een antwoord op trachten te formuleren. Het gaat daarbij vanzelfsprekend ook over toegankelijkheid. Ik expliciteer mijn uitgangspunt ter zake. Vandaag zijn er voor het beschermd erfgoed uitzonderingsmaatregelen inzake toegankelijkheid. Ik ben er voorstander van dat die uitzonderingsmaatregelen gehandhaafd blijven, maar met de verduidelijking dat de uitzondering de regel moet zijn. Er wordt normaal gestreefd naar maximale toegankelijkheid, maar soms moet omwille van erfgoedkwaliteiten een uitzondering worden gemaakt.

Monumenten, landschappen en archeologische sites zijn een deel van ons collectief erfgoed. We moeten daar voorzichtig mee omspringen, niet het minst om een aantal intrinsieke erfgoedwaarden te kunnen behouden. Dit houdt beperkingen in op het vlak van de toegankelijkheid voor bepaalde monumenten. Als overal, in alle omstandigheden en op een ongenueanceerde manier optimale toegankelijkheid voor alle doelgroepen moet worden gegarandeerd, dan zal dit gepaard gaan met ingrijpende aanpassingen waardoor er van deze intrinsieke erfgoedwaarden niet veel meer over blijft. Het monument zou worden verminkt, om het draconisch te stellen. Er is een pragmatische benadering nodig waarbij de toegankelijkheid de regel is, maar dat er een vrijstelling wordt gegeven als de erfgoedkwaliteit in gevaar wordt gebracht.

Dit is niet het enige probleem. Er is ook de arbeidsveiligheid van publiek toegankelijke monumenten, de brandveiligheid en, zoals ik al zei, het energiebeleid. Soms worden daar binnen mijn eigen administratie discussies over gevoerd. Mensen waren vroeger kleiner waardoor veel deuropeningen een stuk lager zijn. Als een monument wordt herbested en een nieuwe functie krijgt, dan kan er een probleem zijn op het vlak van toegankelijkheid door de hoogte van deuropeningen. Ik ben de mening toegedaan dat daarover gepraat moet kunnen worden. Ik ben het niet altijd eens met sommige brandweercommandanten. Ooit heeft een brandweercommandant van Gent gesteld dat het voor de Sint-Baafskathedraal aangewezen zou zijn om de deuropeningen met 60 centimeter te verbreden. U beseft dat dit niet evident is bij dergelijk gotisch portaal, en daarom hebben we de afwijking op de toegankelijkheid toegestaan.

De afgelopen jaren leveren zeer veel eigenaars en beheerders inspanningen om tegemoet te komen aan de vragen voor toegang van mensen met een verminderde mobiliteit of met een andere handicap. Het is duidelijk dat de beste resultaten worden gehaald als vertrokken wordt van de eigenheid en de intrinsieke waarde van het gebouw en dat van daaruit gezocht wordt naar concrete mogelijkheden, veeleer dan dat men uitgaat van een verplichting die vaak aanleiding geeft tot ingrijpende en vanuit het oogpunt van de erfgoedzorg onrealiseerbare projecten.

Ik ben in het debat over het Louvre voorstander van de glazen piramide. U weet dat binnen de sector evenveel mensen tegen die glazen piramide zijn. De toegankelijkheid via deze constructie is echter optimaal. Er is hierover heel veel discussie geweest in Parijs, maar de resultaten op het vlak van toegankelijkheid wegen sterker door dan het debat over het al dan niet schenden van het plein voor het museum.

In ieder geval staan mijn administratie en de erfgoedconsulenten die de aanvragen beoordelen, open voor deze uitdagingen en proberen ze bijna proactief mee te zoeken naar de meest geschikte oplossingen. Dit leeft op het terrein. Ik zeg niet dat ook daar weer de uitzonderingen de regel bevestigen. Op 8 december was ik toevallig in Leuven waar ik een ander verhaal hoorde. Ondertussen zijn de nodige contacten gelegd om een en ander bij te stellen.

Zoals ik ook reeds antwoordde op uw schriftelijke vraag van augustus 2007, ben ik ervan overtuigd dat we moeten streven naar een gediversifieerde aanpak waarbij we proberen te zoeken naar de beste oplossing. Het betekent bijvoorbeeld dat hellende vlakken of een lift in een nieuwbouwgedeelte worden ingebracht en niet in het meest historische gedeelte, dat slechts bepaalde gedeeltes van een gebouw toegankelijk zijn voor andersvaliden, en dat daarmee rekening wordt gehouden bij het gebruik van de lokalen. Het sanitair bijvoorbeeld kan in de nieuwbouw worden ondergebracht met absolute toegankelijkheid, en niet in het gerestaureerde monument. Dit zijn enkele praktische tips.

Vanuit de erfgoedzorg zijn we niet blind voor de problematiek. Dat blijkt ook uit artikel 5, paragraaf 2 van het restauratiepremiebesluit van voormalig minister Van Grembergen van 14 december 2001. Daarin staat dat werkzaamheden in functie van het toegankelijk maken van een beschermd monument die worden aangevraagd door lokale en regionale besturen of door open monumentenverenigingen, in aanmerking kunnen komen voor een premie. We subsidiëren al die werken mee in het kader van de restauratiepremie. Een mooi voorbeeld is het zwembad in de Veldstraat in Antwerpen. We financieren dit mee via restauratiepremies, hoewel de toegankelijkheid van een zwembad niet onmiddellijk onze opdracht is.

Er is grote bereidheid om knelpunten bespreekbaar te maken en op te lossen. Ik wil me ook verzetten tegen soms ongenueanceerde berichtgeving. Ik geef daarvan een voorbeeld. Tijdens de kerstvakantie verscheen in een aantal kranten het bericht dat het begijnhof van Diest geen comfortstrook kreeg van Monumenten en Landschappen. Het artikel liet uitschijnen dat mijn administratie zich verzette tegen het toegankelijk maken van het begijnhof voor mensen met beperkte mobiliteit.

De concrete situatie is veel genuanceerder en moet geplaatst worden binnen de totale beoordeling van het dossier. Het begijnhof staat ingeschreven op de UNESCO-werelderfgoedlijst. Vanzelfsprekend wil men ook daar streven naar een betere toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers, mensen met een kinderwagen of mensen die slecht te been zijn. De huidige kasseibestrating is op sommige plaatsen door de overstromingen van enkele jaren geleden sterk aangetast en moet worden hersteld. Aangezien we het hier hebben over werelderfgoed en aangezien de typische porfierse kasseien – de fameuze kinderkopjes – wezenlijk deel uitmaken van de eigenheid van dit begijnhof, heeft mijn administratie oplossingen zoals de vervanging van de kasseien door plavuizen van Chinese makelij geweigerd.

Men is dan rond de tafel gaan zitten waarbij een oplossing is uitgewerkt. Er is een comfortstrook aangelegd door gebruik te maken van de huidige kasseien waarbij de meest effen zijde van de kasseien naar boven wordt gelegd en de ruimte tussen de kasseien met porfierschilfers wordt opgevuld. Op die manier creëert men een effen wegvlak. Hierdoor worden zowel de eigenheid van het materiaal als doelstelling van de toegankelijkheid gerespecteerd. Er zijn een aantal proefstroken aangelegd en iedereen blijkt daarmee tevreden te zijn.

Het klopt dat ik het VIOE in 2007 opdracht heb gegeven om vijftien erfgoedsites op hun toegankelijkheid te screenen: vijf gebouwen, vijf landschappen en vijf archeologische sites. Er is geopteerd voor een evenredige spreiding van onroerende erfgoedsites over de vijf Vlaamse provincies. Bovendien werd ervoor gezorgd dat de gescreende plaatsen ook verscheiden waren naar functie, omvang en gebruik. Bij de beschermde, publiek toegankelijke gebouwen werd gekozen voor een gebouw voor de eredienst, een huismuseum, een modernistisch gebouw, een theater en een werelderfgoed. Bij de beschermde landschappen is gekozen voor drassige, beboste, zandige en sterk golvende terreinen. Ook de vijf archeologische sites liggen over Vlaanderen verspreid en zijn zo verscheiden mogelijk. Er werden ook twee schepen gescreend, met name de Mercator en de recent als varend erfgoed beschermde garnalenvissersboot Crangon. De plaatsen werden gekozen op basis van de expertise van de erfgoedconsulenten van het agentschap.

Alvorens met de screening te starten, heeft het VIOE overleg gepleegd met de vzw ENTER, het Vlaams

Expertisecentrum Toegankelijkheid om een representatieve en breed gedragen definitie van het begrip toegankelijkheid van onroerend erfgoed te formuleren, om inzicht te verwerven in de toegankelijkheidsproblematiek en om de screening vanuit de toegankelijkheidssector te evalueren. Ik geef u de opsomming van de erfgoedelementen die werden gescreend. De beschermde monumenten zijn in Gent de Minardschouwburg, in Ingooigem het huismuseum Stijn Streuvels, in Lier de Begijnhofkerk en los daarvan de begijnhofstraten, in Oostende het modernistisch postgebouw, het schoolschip Mercator en de garnalenvissersboot Crangon. De beschermde landschappen zijn de Kalmthoutse heide, de Wijngaardberg in Leuven, de Molsbroek in Lokeren, het Enamebos in Oudenaarde en het park van de Oostelijke Jeker in Tongeren. De archeologische sites zijn het Chartreusebos in Brugge, de Duinenabdij in Koksijde, de Leemgroeve van Veltwez, Middelburg in Maldegem en de drie Tumuli van Grimde in Tienen. Ondertussen heeft de stad Tienen inspanningen gedaan om de toegankelijkheid van de tumuli te verbeteren.

De screening is ondertussen achter de rug. Het rapport en de aanbevelingen worden voorbereid en zullen later dit jaar worden gepubliceerd. Zonder vooruit te willen lopen op de resultaten blijkt uit de screening dat integrale toegankelijkheid van alle beschermd erfgoed een utopie is en in de praktijk niet kan worden gerealiseerd. Dat is onder andere het gevolg van beperkingen in andere decreten. Voor de Kalmthoutse heide speelt bijvoorbeeld het Natuurdecreet. U begrijpt dat we er morgen niet zo maar een weg kunnen door trekken. Bepaalde decreten verhinderen de ontsluiting dus voor een deel.

Uit de studie blijkt ook dat, zoals ik al eerder heb aangegeven, gediversifieerde toegankelijkheid en bereikbaarheid mogelijk is. De opgedane ervaring zullen we maximaal delen door iedereen ervan in kennis te stellen bij middel van publicatie van goede praktijkvoorbeelden. In de beleidsbrief 2008 hebben we twee bijkomende initiatieven in verband met de betere toegankelijkheid van het onroerend erfgoed aangekondigd. Het VIOE zal namelijk in samenwerking met het agentschap de brochure 'Een betere toegankelijkheid van ons onroerend erfgoed' opmaken en verspreiden en de vzw Enter zal voorlichtingsdagen organiseren om bij de erfgoedconsulenten van het agentschap een proactieve ingesteldheid ten aanzien van de betere toegankelijkheid ingang te doen vinden. Daarnaast zullen ook andere inspirerende voorbeelden worden naar voren gebracht en toegelicht.

Tot slot verwijs ik naar de resultaten van een onderzoek van de K.U.Leuven in verband met de toegankelijkheid van haar aula's. Wie daar heeft gestudeerd, weet dat vele aula's in monumenten zijn gelegen. Zelf heb ik mijn broek versleten in de aula van het Maria-Theresia-

college, en dat is inderdaad niet toegankelijk voor mindervaliden. Dat onderzoek heeft geleid tot een aantal vaststellingen die worden meegenomen in de bespreking met het VIOE over hoe dit zal worden opgelost.

In het kader van de projectoproep 20 x 1500 euro steun, zijn er mooie voorbeelden waarbij de erfgoedverenigingen zelf met voorstellen komen. Zo is er bijvoorbeeld een educatief pakket voor blinden en slechtzienden over historische molens en is er een natuur- en landschapswandeling uitgewerkt voor rolstoelgebruikers door een beschermd landschap. Een prachtig voorbeeld is vervolgens de ontsluiting van de scheepswerf van Baasrode waarbij men scheepstypes heeft nagebouwd voor blinden en slechtzienden. Er is heel wat beweging in de sector van het onroerend erfgoed met betrekking tot aandacht voor toegankelijkheid en de ontsluiting ervan voor deze groep mensen.

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mijnheer de minister, ik dank u voor het uitgebreide antwoord. Voor mij is dat een bewijs dat u het ernstig meent met toegankelijkheid.

U hebt gezegd dat u zult werken aan een plan voor afleesbare normen. Iemand die daar niet veel van kent, zal zeggen dat dat het beste middel is. Maar planafleesbare normen zijn niet altijd een garantie op toegankelijkheid. Men moet ook rekening kunnen houden met zaken die structureel belangrijk kunnen zijn voor een gebouw. Ik geef een praktisch voorbeeld. Zelf heb ik geprobeerd om toegankelijk te bouwen. Dat was niet evident, want we moeten de architecten ook meekrijgen. Sensibilisering in het architectuuronderwijs is even belangrijk als wat we doen in de ruimtelijke ordening. Op mijn bouwplan was de deuropening toegankelijk, tot we begonnen aan de afwerking. Toen bleek dat een kameraad die in een rolstoel zit, niet door de deur kon vanwege de afwerking. Er zullen allicht nog dergelijke voorbeelden zijn. Planafleesbare normen zijn goed, maar met de nuance dat er ruimte moet zijn voor de elementen die structureel belangrijk zijn in een gebouw.

Ik heb al gezegd dat er maatwerk moet kunnen worden geleverd voor de verschillende voorzieningen. Ik ben wat verrast dat u zegde dat u advies wilde vragen aan het VIPA. Ik weet niet of u daar aan het juiste adres bent voor advies.

Minister Dirk Van Mechelen: Het kabinet van Welzijn heeft dat advies gevraagd aan zijn administratie.

Mevrouw Veerle Heeren: Het VIPA heeft in november het Toegankelijkheidsbureau uitgenodigd. Dat heeft daar een zeer omstandige lezing gegeven. Minister Vanackere heeft bevestigd in de commissie voor Welzijn dat we dachten we een goede toegankelijkheid hadden, maar de

praktijk bewijst het tegendeel. We moeten dus verder verfijnen.

Monumentenzorg is weer een mooi voorbeeld van het feit dat er in de verschillende disciplines beperkingen zijn. Dat zal ook zo zijn in de welzijnssector. We hebben onlangs het debat gevoerd voor de sociale woonsector, waar kantoren van een bouwmaatschappij niet toegankelijk waren.

Als we ons normerend kader hebben, is de vraag of we de stedenbouwkundige ambtenaren gaan vormen via vzw Enter en dat men niet dadelijk een beroep moet doen op de provinciale adviesbureaus. Die zijn vandaag de nodige deskundigheid aan het opbouwen zijn. Het ene adviesbureau is al wat beter omkaderd dan het andere, maar er zit veel knowhow.

Ik had u graag horen zeggen dat er witte rook was. Wij hopen samen met u op witte rook, morgen, en overmorgen op decreetgevend werk. We zijn proactief geweest in de commissie. We willen verder werken. We hebben geprobeerd proactief te zijn. Bij ons voorstel van decreet over de rookmelders bijvoorbeeld hebben we dat gekoppeld aan een as-built-attest om te vermijden dat je een heel apparaat in gang moet zetten om te controleren. Als er een goed normerend kader is, dat begrijpbaar is, waarbij toelichting kan worden gegeven door de gemeenten, met de hulp van vzw Enter en actoren in de provincie, dan hebben we al een hele weg afgelegd.

Het engagement ten aanzien van de gemeenten, mag er liever morgen dan overmorgen komen. Misschien moeten we ook de ambtenaren van monumentenzorg overtuigen om pragmatisme aan de dag te leggen als het gaat over toegankelijkheid.

Minister Dirk Van Mechelen: Een stedenbouwkundige verordening heeft beperkingen, namelijk het feit van de afleesbaarheid op een plan. Niets belet dat in de bijgevoegde nota heel wat wordt opgenomen. Dat zal in de verordening komen. Ik heb het voorbeeld van auditieve boodschappen gegeven, bijvoorbeeld een lift die zeer goed aangeeft waar je bent. Dat kan je niet op een plan zetten. Dat kan mee in de verordening opgenomen worden als zijnde verduidelijkingen in de bijgevoegde nota. Daar zullen we moeten schipperen.

De beoordeling is van de dingen die we aan vzw Enter hebben gevraagd. Zullen we dat op voorhand laten attesteren? Het zou kunnen dat er een advies bij komt. Deze praktische dingen zijn we nu aan het bekijken met de vzw Enter. Voor de afdwingbaarheid biedt het as-built-attest het perfecte kader om dat op te lossen.

Mevrouw Veerle Heeren: Op Europees niveau komt er een richtlijn in verband met toegankelijkheid voor

de bouwsector wat betreft de aanbestedingen. Dat zal een aanzet zijn op Europees niveau om dat te versnellen.

Minister Dirk Van Mechelen: Ik zal dat opvragen. Het is misschien interessant, nu we de volgende twee maanden het ontwerp van decreet zullen uitschrijven.

Mevrouw Veerle Heeren: Is daar een decreet voor nodig?

Minister Dirk Van Mechelen: We zullen dat bekijken.

Mevrouw Veerle Heeren: Ik ben geen voorstander om het normerend kader in een decreet te zetten. Dan krijgen we hetzelfde verhaal als de wet van 1977. Ik zie het liever in een gewestelijke verordening of een ministerieel besluit, waarin men in functie van de noodwendigheden in de samenleving kan ingrijpen.

Minister Dirk Van Mechelen: In het decreet is nu in de mogelijkheid voorzien om die verordening te maken.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Mijnheer de minister, ik dank u voor het uitgebreide antwoord. Ik begrijp dat het een evenwichtsoefening zal zijn. Ik ben blij dat er wordt aangehaald dat de uitzondering niet de regel mag worden.

Pragmatisme is inderdaad een rekbaar begrip. Dat is de moeilijkheid. Ik ben onlangs met een aantal dingen geconfronteerd waarbij ik me afvroeg waar je ergens de lijn moet trekken. Als ik hoor dat er een instelling is voor mindervaliden, die een horecagelegenheid wil uitbouwen, en voor die gelegenheid kan geen hellend vlak worden aangelegd, dan wordt het heel moeilijk. We moeten proberen de toegankelijkheid van monumenten een meer vooraanstaande plaats te geven. Mijnheer de minister, ik begrijp dat u daar zelf ook achter staat en dat signaal zult geven.

Minister Dirk Van Mechelen: Ik heb een lange weg afgelegd en heb nog een lange weg te gaan.

De voorzitter: De heer Peumans heeft het woord.

De heer Jan Peumans: Mijnheer de minister, ik veronderstel dat in de gewestelijke verordening ook bouwvergunningen van openbare besturen voor wegeninfrastructuur worden opgenomen. Vaak wordt met doorgangen voor voetgangers geen rekening gehouden. Een KB zegt dat een voetpad anderhalve meter obstakelvrij moet zijn. Als lokale bestuurders moeten we het voorbeeld geven.

Gemeentebesturen geven betoelaging voor het toegankelijk maken en beoordelen van plannen. In mijn gemeente gebeurt dat. Als iemand een café opent, dan moet die eerst contact opnemen met het toegankelijkheidsbureau

vzw Enter, en dan wordt dat betoelaagd. Dat werkt heel goed. Die cafébaas heeft er alle belang bij dat zijn deuren breed genoeg zijn om rolstoelgebruikers binnen te laten. De gemeentebesturen hebben dus een eigen verantwoordelijkheid. In Vlaanderen zijn goede voorbeelden van waar het wel gebeurt voor publiek toegankelijke gebouwen.

Over de toegankelijkheidsmaatregelen bij de renovatie van monumenten bestaat een eeuwige discussie. Bij inspecteurs van monumentenzorg bestaat een grotere bereidheid om rolstoelgebruikers tegemoet te komen. Dat kan zonder aan de essentie van het gebouw te raken. Komt dit soort extra werk in aanmerking voor betoelaging?

Minister Dirk Van Mechelen: Het besluit van 2001 op de restauratie zegt dat heel gedetailleerd. Over de restauratie van de Veldstraat in Antwerpen hebben we een groot debat gevoerd. De waterzuiveringsinstallatie heb ik niet betoelaagd, dat is voor de minister van Sport. De toegankelijkheid werd wel opgenomen in de restauratiepremieberekening.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin: Een groot deel van de verantwoordelijkheid ligt inderdaad bij het lokale bestuur. Bij ons bestaat een werkgroep toegankelijkheid, die wordt geassisteerd door ambtenaren, die bij de opening van horeca- en handelszaken vrijwillig advies geeft. Dat lukt vrij aardig.

De vragen over toegankelijkheid zijn terecht, maar ze zijn oneindig. Mijnheer de minister, u verwees naar het onderzoek en de screening van monumenten door het VIOE. U hebt een lijst gegeven van wat er allemaal werd gescreend. Ik wil ook aandacht geven aan de toegankelijkheid van oorlogsrelicten, zoals sites van loopgraven en de Atlantikwall. In hoeverre wordt daar rekening gehouden met toegankelijkheid? Wellicht is dat nog moeilijker dan het toegankelijk maken van monumenten. Binnenkort zal het project 'Honderd Jaar Grote Oorlog' een pak mensen van over heel de wereld naar Vlaanderen brengen. We moeten zorgen voor een maximale toegankelijkheid, maar dat zal niet zo vanzelfsprekend zijn.

De voorzitter: De heer De Klerck heeft het woord.

De heer Patrick De Klerck: De gewestelijke verordening toegankelijkheid is op komst. Minister Van Brempt zorgt daarvoor. In West-Vlaanderen hebben we al een tijdje een provinciale verordening op toegankelijkheid. Die loopt al meer dan een jaar. Het is een proeftuin voor de gewestelijke verordening. Die werd ook al bijgestuurd vanuit praktijkvoorbeelden. Het zou interessant zijn om na te gaan in welke mate elementen

daaruit kunnen worden gebruikt voor de gewestelijke verordening.

In Izegem is er een lokale commissie die de toegankelijkheid bekijkt. De provincie West-Vlaanderen heeft ook zo'n orgaan, Westkans. Alle vragen vanuit de gemeenten of andere besturen worden daar getoetst op bepaalde criteria. Misschien is het goed om ook daar ons oor te luisteren te leggen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Patrick De Klerck tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over bijkomende middelen voor thematisch-typologische bescherming van het onroerend erfgoed

De voorzitter: De heer De Klerck heeft het woord.

De heer Patrick De Klerck: Mijnheer de voorzitter, waar enkele jaren terug het onroerend erfgoed in de vergeethoek zat, merken we vandaag de dag een zeer grote interesse in ons cultuurhistorisch patrimonium. Succesvolle initiatieven zoals de Monumentenstrijd en de Open Monumentendag zorgden onder andere voor het verbreden van het draagvlak. Ook de vele gemeentelijke kleinschalige initiatieven verdienen een schouderklopje.

Specifieke aandacht gaat recentelijk naar thematisch-typologische beschermingen. Zo werden in 2007 onder meer voor de thema's vakwerkbouw, eigen woningen van architecten, middeleeuwse donjons, woontorens en vakantiehomes aan de Vlaamse kust bijkomende accenten gelegd. Los van deze lijst werd in een aantal gemeenten ook gekozen voor thematisch-typologische beschermingen, waarbij onder andere kan worden verwezen naar de belle époquehuizen aan de kust.

Mijnheer de minister, worden er voor de verschillende thematisch-typologische beschermingen bijkomende Vlaamse middelen, zowel financieel als inzake personeelsinzet, gepland om een gecoördineerde aanpak van de bescherming en het beheer mogelijk te maken, waarbij betrokkenen worden gewezen op de bestaande subsidiemogelijkheden, het begeleiden van de subsidiedossiers, het opbouwen van knowhow rond de restauratie van deze thematisch-typologische dossiers, het uitwisselen van de kennis onder de betrokkenen, het opbouwen van een databank enzovoort?

Kan er overwogen worden om op Vlaams niveau specifieke communicatiemiddelen uit te werken en al dan niet financieel te ondersteunen rond deze thematisch-

typologische beschermingen? Kan hierbij worden gedacht aan brochures, educatieve borden, eventueel in het kader van een erfgoedwandeling, enzovoort?

Gezien niet alleen het concentreren, maar ook het overdragen van kennis en kunde in deze branche zeer belangrijk is, is de vraag of er per cluster een concreet kenniscentrum kan worden uitgebouwd. Daar dergelijke initiatieven een bovengemeentelijke uitstraling hebben, vraag ik me af of er vanuit Vlaanderen ondersteund kan worden.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin: Ik wil het hebben over het principe van de thematisch-typologische beschermingen. De heer De Klerck verwijst naar vakantiehomes en belle-époquehuizen aan de kust. U weet dat de hotelsector aan de Vlaamse kust enorm onder druk staat. Daar speelt natuurlijk vraag en aanbod, want hotel-eigenaars staan zwaar onder druk van bouwpromotoren.

Mijnheer de minister, u kent ongetwijfeld ook enkele typische pittoreske hotels aan onze Vlaamse kust. Het is de betrachting van de minister van Toerisme om de hotelsector aan onze kust een zekere steun toe te kennen. In het kader van deze thematisch-typologische bescherming wil ik vragen of de hotels daarin opgenomen kunnen worden. Kan dat eventueel een mogelijkheid bieden om de hotelsector aan onze Vlaamse kust toch enigszins in stand te houden?

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, we hebben inderdaad het geweer van schouder veranderd. We werken vandaag met een thematisch-typologische aanpak, die een beetje afwijkt van het verleden.

De afgelopen decennia heeft Vlaanderen op het vlak van de bescherming van het onroerend erfgoed een heel grote inhaalbeweging gerealiseerd, niet het minst door mijn voorgangers. We zijn van minder dan 3000 beschermingen gekomen tot ongeveer 10.000 beschermingen, waarbij op bepaalde piekmomenten 1000 monumenten per jaar geklasseerd werden. Dat had natuurlijk alles te maken met de basis, de geografische inventarisatie, die op dat ogenblik volop bezig was.

Telkens deze inventaris voor een bepaalde gemeente was afgerond, werden de meest representatieve objecten in de gemeente voor bescherming voorgedragen. In de praktijk betekende het dat ongeveer 10 percent van de objecten die in de inventaris 'Bouwen door de Eeuwen heen' werden beschreven daadwerkelijk als monument werden beschermd.

Het beschermingsdossier zelf bleef in de praktijk over het algemeen relatief beperkt tot een summiere opsomming van de waarden die ten grondslag lagen aan de bescherming. De grote verdienste van deze manier van werken – die de voorbije jaren heel wat succes heeft geboekt – was zonder meer dat er op zeer korte termijn grote aantallen objecten werden beschermd, en op die manier werden gevrijwaard van sloophamers.

Ik denk dat ondertussen ook de problemen van deze aanpak naar boven zijn gekomen. We zijn op dit ogenblik stilaan bezig met de inventarisatie van de laatste gemeentes in Oost- en vooral West-Vlaanderen, waardoor het systeem van de geografische doorvertaling ook ten einde komt. Het is de bedoeling dat deze legislatuur de volledige geografische inventarisatie, in het kader van 'Bouwen door de Eeuwen heen', wordt afgerond. Mevrouw Goossens en haar ploeg in West-Vlaanderen zetten alle op alles om eerst de inventarisatie af te werken, om dan opnieuw over te gaan tot klassering. Het systeem is dus eindig.

Bovendien zorgde het ervoor dat het grootste deel van de beschermingsdossiers uit de meest recent geïnventariseerde provincies kwam. Dat is de keuze die de voorbije jaren werd gemaakt. De gebieden die eerst geïnventariseerd werden, zijn eigenlijk proportioneel en relatief minder beschermd geworden.

Bovendien zorgt de summiere opsomming van de erfgoedwaarden vaak voor problemen op het moment van de opmaak van onderhouds- en restauratiedossiers, omdat een en ander verschillend kon worden geïnterpreteerd of omdat er niet kon worden geïnterpreteerd al naargelang het belang van de verschillende onderdelen. Als men bijvoorbeeld een achttiende-eeuws pand heeft waarin de oorspronkelijke interieurs in enkele kamers zijn bewaard en in andere niet, vraagt dat uiteraard een aanpak die wezenlijk verschilt. Vandaar dat we ervoor pleiten om bij klasseringsdossiers dieper te graven en te bepalen wat de erfgoedwaarden zijn.

In de praktijk kon ook worden vastgesteld dat het afwegingskader om de erfgoedwaarde van een bepaald gebouw te kunnen passen, verengde. Daar was dus een verbeteringsproces mogelijk, wat we vandaag ook doorvoeren.

Concreet betekende het dat de relevantie van een gebouw steeds meer op provinciaal of zelfs lokaal niveau werd afgewogen in plaats van op Vlaams niveau. Als we de inventaris gemeente per gemeente opstellen, is het bijna de logica van de werkwijze dat men het bos door de bomen niet meer ziet. Daarom hebben we het geweer van schouder veranderd. We gaan de inventarisatie afwerken en de noodzakelijke klasseringen doorvoeren, maar we werken nu op basis van thematisch-typologische criteria en gaan groepen samenstellen.

Veel aandacht gaat daarbij naar de kwaliteit van de beschermingsdossiers zelf. Op basis van een vast stramen krijgen alle thematische pakketten een gelijke opbouw en een doorzichtige structuur. De dossier-samenstelling, de aanpak en de methodologie zijn dan transparanter. Op die manier wordt het voor iedere burger duidelijk waarom binnen een thema bepaalde gebouwen en sites worden beschermd en andere niet. Als we thema's nemen, kunnen we ze ook tegen elkaar afwegen en kunnen we zeggen wat de moeite is en wat minder de moeite is om voor bescherming in aanmerking te komen. We krijgen dus een veel betere vergelijkingsbasis, dikwijls op Vlaams niveau.

De selectie van de beschermingswaardige objecten wordt immers ondersteund door een overkoepelende criterionota, die van toepassing is voor het Vlaamse grondgebied, of in sommige gevallen voor het gebied waar dit bepaalde type erfgoed voorkomt. In deze criterionota worden de verschillende selectiecriteria toegelicht en wordt vermeld wanneer en waarom een bepaald item in aanmerking kan komen voor bescherming in het kader van dit thema. Door deze werkwijze komen we tot een geobjectiveerde selectie over de hele regio. De keuze van de thema's is afhankelijk van het draagvlak dat ervoor bestaat, de beschikbare informatie of de mogelijkheden om de informatie te verzamelen.

Heel belangrijk daarbij is – en dat heeft ook tot een cultuurschok geleid bij de administratie – dat er ook een wisselwerking ontstaat tussen het agentschap en het Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed (VIOE) enerzijds en het middenveld anderzijds.

Er zijn nogal wat vrijwilligers en verenigingen die in de loop der jaren een bijzondere expertise hebben opgebouwd en publicaties van inventarissen tot stand hebben gebracht. Zelfs op het vlak van thematische informatie hebben ze een gigantisch werk geleverd. Binnen het legislatuuroverschrijdende traject dat we hebben uitgestippeld met betrekking tot deze thematisch-typologische bescherming, zullen we bijvoorbeeld starten met een dossier over het hoperfgoed en een dossier op het vlak van het luchtvaartpatrimonium. Ook dat is allemaal op basis van het werk van verenigingen en vrijwilligers op het terrein. Als de voorzet op tafel ligt, is het eigenlijk een kleine moeite voor ons om dat thema aan te pakken, de afweging te maken en te klasseren. Eens de dominoblokjes vallen, kan het ook zeer snel gaan, want we gebruiken de beschikbare informatie.

Hetzelfde doen we met een wisselwerking met de universiteiten of andere onderzoeksinstituten, waar mooi werk gebeurt. Er zijn bijvoorbeeld de oeuvrecatalogi van Huib Hoste, Willy Vander Meeren of andere architecten, die door de universiteiten van Gent, Leuven of het Vlaams Architectuur Instituut zijn samengesteld, en nu de basis vormen voor bescherming. Al moet ik zeggen

dat er soms moeilijke keuzes gemaakt moeten worden, maar dat is inherent aan beslissingen nemen.

Ik denk dat de omschakeling van een geografisch beschermingsbeleid naar een thematisch- typologisch beschermingsbeleid in nauw overleg met mijn administratie gebeurt. We zitten allemaal op één lijn.

Wat personeelsinzet betreft – waarbij ik abstractie maak van West-Vlaanderen en een beetje van Oost-Vlaanderen, waar men de geografische inventarisatie nog afwerkt – zijn het dezelfde ploegen die aanwezig zijn en ingezet worden op deze thematische bescherming.

De voorbije legislatuur werd enorm kwantitatief werk geleverd. Ik denk dat die inhaalbeweging ook nodig was. Het geografische en het kwantitatieve onderdeel zijn afgerond. Vandaag proberen we erg kwalitatief te werken. Ik denk onder meer aan de vakwerkboerderijen die we hebben aangepakt. We werken op basis van thema's en proberen er de beste voorbeelden uit te lichten, een gedeelte te klasseren en zo daarvoor ook een maatschappelijk draagvlak te creëren.

Op basis van een beschermingsdossier moet het voor een eigenaar of beheerder duidelijk zijn wat de intrinsieke erfgoedwaarden zijn die men absoluut moet behouden. De erfgoedconsulenten kunnen op basis van dit dossier hun begeleidende rol veel gericht opnemen. Op die manier ontnemen we een beetje de interpretatiemogelijkheid van zodra men in de finale fase van het onderhoud of de restauratie belandt.

Zoals voor alle andere beschermde monumenten kunnen de eigenaars en beheerders gebruik maken van een onderhouds- of restauratiepremie, ze kunnen een beroep doen op de expertise van de erfgoedconsulenten bij de opmaak van de dossiers enzovoort. Zoals u weet, ben ik volop bezig met de voorbereiding van het nieuwe ontwerp van decreet op het onroerend erfgoed. Op dit ogenblik worden verschillende nieuwe maatregelen op hun haalbaarheid onderzocht die precies moeten tegemoetkomen aan uw vraag naar bijkomende of, misschien beter nog, naar een beter gerichte ondersteuning. Het is natuurlijk allemaal een kwestie van geld of organisatie.

Een eerste idee dat we onderzoeken, bestaat erin om net zoals dat nu reeds het geval is voor landschappen en ook voor het varend erfgoed een langetermijnvisie over het beheer, het onderhoud, de restauratie of de ontsluiting van een monument vast te leggen in een beheersplan. Ook voor een monument moet er een beheersplan worden opgemaakt. Dergelijk plan vergemakkelijkt niet alleen de beoordeling van de dossiers of het geven van een toelating voor het uitvoeren van bepaalde werken, maar kan bijvoorbeeld ook worden gekoppeld aan het uitreiken van jaarlijkse of meerjarige onderhoudsenvelopes. Op die manier realiseren we een veel betere

planning van de uit te voeren werken en de daaraan gekoppelde subsidies. Tijdens de begrotingsbesprekingen heb ik het al gezegd: de onderhoudspremies zijn een enorm succes, en dat was ook de bedoeling van de decreetgever.

Een tweede idee heeft betrekking op het gebundeld beschikbaar houden van de door de jaren heen opgebouwde informatie over een monument. We onderzoeken de mogelijkheid om bijvoorbeeld de informatie uit de inventaris, het beschermingsdossier, de verschillende onderhouds- en restauratiepremiedossiers, de toestandrapporten van Monumentenwacht en de eventuele beheersplannen en dergelijke aan elkaar te koppelen, zodat alle informatie over een monument met één muisklik beschikbaar is. Met één muisklik krijg je dan een levensgeschiedenis van dat monument, over alle aspecten ervan: de klassering, de erfgoedwaarde, het onderhoud, het te plannen onderhoud en de toestandrapporten. Dit is natuurlijk een langetermijnproject.

Het spreekt voor zich dat deze manier van werken ook een thematisch-typologische clustering mogelijk maakt, zodat bijvoorbeeld alle individuele dossiers die aan de criterianota zijn gekoppeld ook samen kunnen worden geraadpleegd. Zo neem ik aan dat men, als men over de kust praat, denkt aan belle époquewoningen. In een aantal kustgemeenten levert men daartoe toch al wat inspanningen. Er ontstaat hierover een vorm van competitie tussen de gemeenten. De Panne is daar bijvoorbeeld zeer intensief mee bezig. Als de criterianota er is, volgt de klassering en dan de inventarisatie van elk dossier. Dat kan dan worden verbonden aan een thema, wat zorgt voor een ongelooflijk goede ontsluiting. De ideeën zijn er, de uitwerking volgt nog. We zijn ermee bezig.

Een derde idee is geïnspireerd op de strategische projecten zoals die in uitvoering van het RSV kunnen worden gerealiseerd. In de praktijk merken we immers dat de uitvoering van een beheers- of masterplan vaak wordt vertraagd door een gebrek aan coördinatie. Zeker voor complexe monumenten met verschillende eigenaars – zoals het begijnhof van Lier – is het niet altijd een sinecure om alles op elkaar af te stemmen. Toevallig was ik de zaterdag voor kerstmis in Tongeren waar ik het begijnhof ben gaan bekijken. Dankzij een betere coördinatie beleeft dat begijnhof een echte revival. Om hieraan tegemoet te komen, overwegen we decretaal de mogelijkheid vast te leggen om tijdelijke coördinatoren te subsidiëren. Het moet mogelijk zijn om voor bepaalde projecten een coördinator aan te stellen die een beheersplan – een soort masterplan – opstelt en terugkoppelt naar de verschillende eigenaars. Wij kunnen dan die coördinatieactiviteiten ten dele financieren, in het kader van strategische projecten zoals deze die al bestaan voor stationsomgevingen – bijvoorbeeld die van Roeselare – en dergelijke.

Een vierde idee is misschien ook relevant voor bepaalde thematisch-typologische beschermingen die zich in een duidelijk te onderscheiden regio bevinden. Ik geef enkele voorbeelden. Zo is er het hoperfgoed dat zich in een zeer goed afgebakende streek bevindt. Verder zijn er lokaalgebonden ambachten en industrieën zoals de diamantnijverheid in

de Kempen, in de omgeving van Grobbendonk of Nijlen. De diamantnijverheid is in Vlaanderen verdwenen, en daarom moeten we onderzoeken of we dit niet thematisch-typologisch, als een segment van ons industrieel-ambachtelijk erfgoed bewaren. Dat is een thema dat moet leiden tot de redactie van een criterianota, en op basis daarvan onderzoeken we dan wat de moeite waard is om op Vlaams niveau beschermd te worden.

Samenwerking op intergemeentelijk niveau hebben we al tijdens de begrotingsbesprekingen behandeld. Die samenwerking kan een meerwaarde opleveren. Naar analogie met de ondersteuning van de Regionale Landschappen en de Intergemeentelijke Archeologische Diensten gaan we na of we de intergemeentelijke samenwerking rond alle aspecten van het bouwkundig erfgoed kunnen bevorderen, onder meer door ze financieel te ondersteunen. In Antwerpen functioneert een zeer goede cel. Het zou leuk zijn als de omliggende gemeenten daar kunnen bij aansluiten en daarvoor een vorm van subsidiëring wordt uitgewerkt. We zijn daarmee bezig.

Met betrekking tot de tweede vraag wijs ik er graag op dat nu reeds een aantal ondersteunende instrumenten ter beschikking zijn van initiatiefnemers voor de ontwikkeling van gerichte communicatiemiddelen, meer bepaald via enkele specifieke projectoproepen. In mijn opdracht organiseert VCM-Contactforum voor Erfgoedverenigingen jaarlijks de projectoproep 20 x 1500 euro. In 2007 heb ik dat aangevuld met de projectoproep 10 x 10.000 euro. Dat gaat dus al over serieuze bedragen. De eerste projectoproep richt zich specifiek op verenigingen die uitsluitend met vrijwilligers werken, de tweede ondersteunt projecten gerealiseerd door verenigingen die wel betaald personeel in dienst hebben.

De projecten die in aanmerking komen, moeten educatief of sensibiliserend zijn. In de afgelopen jaren zijn hierdoor heel wat brochures, publicaties, educatieve borden, erfgoedwandelingen en dergelijke gecreëerd. Ik moet zeggen dat al die publicaties ook bij mij terechtkomen, en dat is een van de geneugten die de minister verantwoordelijk voor het onroerend erfgoed heeft. Ik leer er veel uit. Om maar één voorbeeld te noemen: de vereniging Levende Molens ontwikkelde een pakket dat het mogelijk maakt een windmolen en de werking ervan te laten ervaren door blinden en slechtzienden. Op de uitreiking van de projectprijzen is iedereen samen. Dat is leuk, want men wisselt er informatie uit. Er ontstaat vaak een interessante wisselwerking tussen de lokale besturen, de gemeente-

besturen en de individuele eigenaars of verenigingen. Ik hoop dat u mijn boodschap hebt begrepen: ook gemeentebesturen kunnen daar, weliswaar via een omweggetje, hun oog op laten vallen.

Als antwoord op de derde vraag wijs ik graag op het belang van informatie- en ervaringsuitwisseling. Het is duidelijk dat eigenaars en beheerders van beschermd erfgoed veel van elkaar kunnen leren. Ik vind het echter een stap te ver om voor elke cluster een concreet kenniscentrum uit te bouwen. De middelen en mogelijkheden zijn beperkt, en wat nog belangrijker is: we merken uit de praktijk dat dergelijk overleg vaak vanzelf ontstaat. In een recent verleden is bijvoorbeeld het Platform voor Begijnhoven opgericht. Het is eigenlijk een cluster die eigenaars van begijnhoven in Vlaanderen samenbrengt rond thema's zoals de verkeersproblematiek in een begijnhof, de mogelijkheden van restauratie, de huurcontracten of de toegankelijkheid. Er zijn ook nog andere platformen opgericht, bijvoorbeeld voor het kerkelijk erfgoed. Ik stel vast dat die platformen organisch ontstaan, vanuit het middenveld, en denk bijgevolg niet dat dit een taak voor de minister is.

Vele andere verenigingen in Vlaanderen groeperen ook dikwijls vanuit een thematische invalshoek. Ik verwijs naar het militair erfgoed, het funerair erfgoed en het luchtvaartpatrimonium. Wat de luchtvaart betreft, is vorig jaar een prachtige publicatie verschenen. Ook andere partnerverenigingen zoals Monumentenwacht geven per deelcategorie specifieke steun. Vooral de VCM ondersteunt deze verenigingen en geeft hun dienstverlening op maat.

Het is de bedoeling dat we deze inspanningen verder ondersteunen en coördineren. We moeten proberen de krachten van de erfgoedverenigingen te bundelen in ons erfgoedhuis Den Wolsack. Het is de bedoeling dat de structuur van het erfgoedhuis wordt vernieuwd. Ik heb daarvoor een bekende Vlaming aangesproken, maar die heeft tot 1 februari bedenktijd gevraagd.

Ook onze erfgoedconsulenten hebben binnen de administratie een bijzondere expertise opgebouwd. Wij streven ernaar dat ze ook over algemene kennis beschikken over ons onroerend erfgoed en niet overgespecialiseerd raken. Het kan immers niet de bedoeling zijn om terecht te komen in al te kleine niches.

De voorzitter: De heer De Klerck heeft het woord.

De heer Patrick De Klerck: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Ik wil nogmaals benadrukken dat we van ver komen. We zijn gestart met 3000 beschermingen, nu zijn dat er 10.000. Nog belangrijker is dat we de discrepantie tussen de beleidskredieten en de betalingskredieten aan het wegwerken zijn. Mijnheer de minister, dat is onder meer uw verdienste.

Het is inderdaad zo dat in West-Vlaanderen de kwantitatieve invulling bijna is afgerond. We zijn nu volop bezig met de kwalitatieve invulling. In het kader van het nieuwe Erfgoeddecreet zal er meer gericht worden ondersteund. Dat is interessant want het is precies daar waar de beheersplannen worden gekoppeld. Op die manier kan het volledige traject worden bekeken en kan er veel gericht worden beschermd, ook in functie van het beheer. Verder is er ook sprake van meerjarenonderhoudsvoorstellen. Dat lijkt me een zeer goede suggestie.

De strategische projecten binnen de ruimtelijke ordening draaien bijzonder goed. Er zijn twee pistes aan elkaar gelinkt, met name de coördinatie en de specifieke invulling. Het zou heel interessant zijn indien deze constructie zou worden overgebracht naar de sector van het onroerend erfgoed.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin: Mijnheer de minister, ik heb geen rechtsreeks antwoord gekregen op mijn vraag over de hotelsector aan de kust.

Minister Dirk Van Mechelen: Ik heb verwezen naar onder meer de belle époquewoningen. Het thematisch-typologisch beschermingsbeleid betreft de bouwstijl, niet de economische sectoren. We kregen op een bepaald moment het dossier van de tweelingvilla Malvina te Wenduine voorgelegd. Het is niet gemakkelijk om daarin te trancheren, zeker wanneer een projectontwikkelaar de helft van het gebouw wil platleggen. We hebben daar een harde lijn in getrokken. Er komt geen dossier over de hotels aan de kust maar wel over villa's in belle époquestijl of art deco-stijl, of kerken in neogotische stijl.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Patrick De Klerck tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de bescherming van oorlogsrelicten in West-Vlaanderen

De voorzitter: De heer De Klerck heeft het woord.

De heer Patrick De Klerck: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, West-Vlaanderen startte op 15 oktober 2007 met de consolidatie van oorlogsrestanten langs de Frontzate in Nieuwpoort. Het gaat om bakstenen en betonnen restanten van schuilplaatsen en bunkers uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog die dringend aan onderhoud toe zijn. De werkzaamheden moeten verder verval verhinderen en de monumenten toegankelijk maken voor rondleidingen.

In de Eerste Wereldoorlog, toen de IJzervlakte onder water werd gezet, was de spoorwegberm de grens van het ondergelopen gebied. Het Belgische leger trok zich achter de spoorlijn terug en trok er een doorlopende linie van schuilplaatsen en bunkers op. Het merendeel van die schuilplaatsen is opgebouwd uit baksteen en grotendeels ingegraven in de spoorwegberm. Sommige werden in de loop van de Eerste Wereldoorlog vervangen door betonnen bunkers. Het beton werd vaak aangebracht onder vijandelijk vuur, wat de kwaliteit van de bouwwerken niet ten goede kwam. In de Tweede Wereldoorlog bouwden de Duitsers enkele mitrailleursposten langs de spoorwegbedding.

Vandaag zijn vandalisme, insijpelend regenwater en vorstschade de voornaamste oorzaken van verval. Bunkers, mitrailleursposten, schuilplaatsen en het oude stationsgebouw van Ramskapelle krijgen nu een behandeling om dat verval tegen te gaan. Ook de als monument beschermde bunker in de kom van Lampernisse te Diksmuide krijgt een opknapbeurt.

Het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE) maakte eerst een doorgedreven inventarisatie van de oorlogsrelicten. Op basis daarvan werkte het een consolidatievoorstel uit. Het VIOE stelde ook een 'evocatie' voor: enkele bakstenen schuilplaatsen aan de Proostdijk worden gereconstrueerd zodat de bezoeker zich een beeld kan vormen van hoe de linie er tijdens de Grote Oorlog uitzag.

De werkzaamheden sluiten aan bij het landinrichtingsproject 'De Westhoek' van de Vlaamse Landmaatschappij. Ze worden gefinancierd met middelen van de Vlaamse overheid en het provinciebestuur West-Vlaanderen.

Mijnheer de minister, welke bedragen trekt de Vlaamse overheid uit als cofinanciering voor deze projecten? Overweegt het VIOE ook een consolidatievoorstel uit te werken voor de bunkers van de Eerste en de Tweede Wereldoorlog aan de kust, die een belangrijke cultuur-historische betekenis hadden en de frontlinie vormden in de Tweede Wereldoorlog? Kunnen gemeenten projectvoorstellen indienen voor het in oorspronkelijke staat herstellen van deze bunkers? Specifiek kan hierbij gedacht worden aan de strategische bunkers die cruciaal waren in het kader van de havendefensie. Zal het VIOE zijn scope de volgende jaren verruimen? Welke thema's zullen er aan de orde zijn?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin: West-Vlaanderen besteedt veel aandacht aan het oorlogserfgoed. Dat is al meermaals gebleken uit vragen en interpellaties. Ik wil niet ingaan op dit concrete dossier omdat ik het niet echt ken. Ik wil het wel aangrijpen om het belang van het oorlogserfgoed in de rest van Vlaanderen te onderstrepen.

Ik heb daarstraks al verwezen naar het project ‘Honderd Jaar Groote Oorlog’. Mijnheer de minister, u weet waarschijnlijk wel dat de minister van Toerisme het startschot heeft gegeven voor een actieplan ter zake. Ik heb het in de commissie voor Buitenlands Beleid en Toerisme al meermaals benadrukt: dit project is een unieke kans om Vlaanderen in de hele wereld op de kaart te zetten. Ik pleit dus voor meer geld voor de restauratie van oorlogssites in West-Vlaanderen. Ik denk dat er honderdduizenden, zo niet miljoenen mensen zullen afzakken naar West-Vlaanderen in het kader van dit project.

Ik erken natuurlijk ten eerste dat u de voorbije jaren al heel wat inspanningen hebt gedaan. Toevallig las ik vandaag op de webstek van onze regionale tv-zender WTV dat de restauratie van het project Bayernwald in Wijschate wordt voortgezet, en dat de Vlaamse overheid 80 percent subsidieert, ter waarde van 700 euro de strekkende meter. Als we dan weten dat het gaat over enkele honderden meters, dan kan ik niet anders dan toejuichen dat u heel wat inspanningen levert. Ik wil er alleen op aandringen dat u heel wat aandacht zou hebben voor het oorlogserfgoed, en in het verlengde daarvan voor het fronttoerisme in West-Vlaanderen. Dat dit het geval is, is gebleken uit antwoorden die u al hebt gegeven op andere vragen van mij. Ik hoop dat u die inspanningen op die wijze voortzet en misschien versnelt.

De voorzitter: De heer Van Nieuwkerke heeft het woord.

De heer André Van Nieuwkerke: Mijnheer de voorzitter, ook ik had een vraag over ‘Honderd Jaar Groote Oorlog’. Dan gaat het vooral over het IJzerfront. Zoals de heer De Klerck terecht zegt, zijn een aantal relictten dringend aan restauratie toe. Daar is men mee bezig. Het landschap in de frontstreek is nu prachtig, vanuit toeristisch en recreatief oogpunt. Er is een fietspad op die oude spoorwegberm, maar in feite was dat de dijk die het water moest tegenhouden en uiteindelijk ook de indringer heeft tegengehouden.

Ik wil dit echter ook wat ruimer zien. In 2014 zullen er allerhande herdenkingen en manifestaties zijn. Vlaanderen moet klaar zijn met die overblijfselen. Die zouden mooi gerestaureerd moeten zijn. Denken we maar aan de prachtige beelden langs de IJzer, in art deco-stijl. Het zijn er echter niet veel en ze zijn al verweerd door het weer en de tijd. Ook daaraan moet aandacht worden besteed.

De geschiedenis van de Eerste Wereldoorlog leert ons dat de opmars van de Duitsers van korte duur was via Luik. Wat ze echter hebben aangericht in Aarschot en Leuven is ook niet min. Ik heb er geen zicht op of er daar nog monumenten zijn die daaraan herinneren. Ik denk zeker en vast ook aan de forten in het Antwerpse. Ik heb begrepen dat die forten nu – uiteraard – in handen zijn van de gemeenten. Dan denk ik aan Walem,

Koningshooikt, Dorpsveld, Duffel en dergelijke meer. Dat was dus de fortengordel rond de vesting Antwerpen. Men zei dat die niet in te nemen was. Luik heeft zich beter kunnen verdedigen, omdat dit ondergronds was. Men zegt me dat die forten in slechte staat zijn. Het zijn relictten. Het zijn stille getuigen.

Zoals u daarnet al hebt geantwoord, is er al een zeer goede inventaris, maar bepaalde stukken zijn dringend aan renovatie toe. Vlaanderen moet klaar zijn tegen 2014, samen met de andere gewesten en gemeenschappen en met de federale regering, zodat we dat in 2014 op een waardige wijze kunnen presenteren in de algemene herdenking van die vreselijke oorlog.

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, binnen ons onroerendfgoedbeleid besteden we de laatste tijd inderdaad veel aandacht aan de relictten van voornamelijk de Eerste Wereldoorlog, en bij uitbreiding ook de Tweede Wereldoorlog, niet het minst omdat me dat persoonlijk ook sterk interesseert en omdat ik meen dat er ter zake heel wat werk te doen valt.

Een voorbeeld is de bescherming van de Belgische begraafplaatsen. Dat heeft nogal wat aandacht gekregen. Het leidde ook tot heel veel reacties. Ik was die dag zelf op stap en stelde met verbazing vast dat veel mensen het evident vonden dat deze begraafplaatsen beschermd zijn of dat zouden worden. Ze waren eigenlijk nog meer verbaasd over het feit dat dit nog niet het geval was.

We hebben al die beschermingsprocedures opgestart. Niet alleen van de Belgische maar ook van de Britse en een aantal Duitse begraafplaatsen. We zijn dat systematisch aan het aanpakken. Ik heb daar trouwens ook aandacht voor gevraagd in het bestuursakkoord van mijn gemeente. Toen ik in 1982 begon in de gemeentepolitiek, was 11 november een grote manifestatie, met heel veel volk en aandacht. Nu staan we daar bij wijze van spreken nog met twintig mensen.

Dat is natuurlijk te wijten aan de normale demografische redenen, maar het is meteen ook een duidelijke fingerwijzing. We moeten de nodige beschermende maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat we dit te allen tijde en te allen prijze kunnen beschermen en behouden. Zo kunnen we garanderen dat ons oorlogverleden bewaard blijft, zodat we het in ieders geheugen kunnen griffen en, als het aan mij ligt, desnoods erin slaan.

We hebben al een paar discussies gevoerd over dit ontwerp. Op 11 mei 2006 stelde de heer Sintobin me een vraag over de bescherming en ontsluiting van ons

oorlogserfgoed in de Westhoek. Er is ook een schriftelijke vraag geweest van de heer Decaluwe, op 20 december 2006. Daar is dus al heel wat over gezegd in de commissie.

Mijnheer De Klerck, de consolidatieprojecten waarnaar u verwijst, passen binnen het landinrichtingsproject De Westhoek van de Vlaamse Landmaatschappij. Enerzijds gaat het inderdaad om de consolidatie van verschillende elementen van de IJzerlinie langs de Frontzate – dus de spoorwegbedding – in Nieuwpoort. Anderzijds gaat het om de consolidatie van de beschermde bunker in de kom van Lampernisse in Oudekapelle, te Diksmuide. De Vlaamse overheid steunt beide projecten op verschillende manieren, namelijk door het toekennen van onderhoudspremies voor de consolidatie van de bunkers, door het verlenen van kredieten voor het landinrichtingsproject en ten slotte door het leveren van gespecialiseerd personeel voor de studie en de consolidatie van de oorlogsrelicten.

Als bouwheer van de voornoemde projecten vroeg, zoals u weet, de provincie West-Vlaanderen verschillende onderhoudspremies aan bij het agentschap. Voor de objecten gelegen op de spoorwegbedding Nieuwpoort-Diksmuide werden in mei van 2007 een hele reeks premies toegekend. Voor de mitrailleurpost A1 werd 6450 euro verstrekt, voor de mitrailleurbunker A21 11.950 euro, voor de mitrailleurpost A25 13.600 euro, voor de versterkte stationsruimte in Ramskapelle 29.000 euro, voor de stootblokken B1, C2 en C3 7.700 euro en voor de Rode Kruisbunker D4 16.375 euro. Alleen aan onderhoudspremies ter zake hebben we vorig jaar 85.251 euro toegekend. Ook voor de bunker Groigne in Oudekapelle werd op diezelfde datum een premie van 29.000 euro toegekend. Het totale bedrag aan toegekende onderhoudspremies bedraagt dus ongeveer 114.000 euro.

Bij ministerieel besluit van 4 december 2006 kende toenmalig minister van Leefmilieu Peeters een subsidie van 56.851 euro toe aan de provincie West-Vlaanderen voor landinrichting in uitvoering van de maatregel cultuurhistorisch patrimonium van het inrichtingsplan oude spoorwegbedding Nieuwpoort-Diksmuide. Medewerkers van het VIOE begeleidten deze consolidatie. Hiervoor werden in de loop van 2007 41 mandagen ingezet. De inzet van het VIOE houdt verband met de realisatie van voorbeeldprojecten waarvan de resultaten nadien ook andere initiatiefnemers ten goede kunnen komen. Het is immers niet de bedoeling dat het VIOE overal gelijkaardige projecten blijft opvolgen. Men moet ter plaatse de hand aan de ploeg slaan.

Het is niet de bedoeling dat het VIOE bijvoorbeeld voor de bunkers langs de kust het voortouw neemt in het opstarten van nieuwe initiatieven. Initiatiefnemers kunnen gebruikmaken van de resultaten van de voorbeeldprojecten. Ze kunnen ook altijd rekenen op de medewer-

king van de hele administratie. Er moet met de provincie West-Vlaanderen, de toerismediensten en stadbesturen worden nagegaan wie wat doet. Ik blijf vanzelfsprekend beschikbaar om waar nodig een helpende hand uit te steken.

Het is uiteraard zo dat sommige gemeenten voor de beschermde oorlogsrelicten op hun grondgebied waarvan ze eigenaar zijn of die ze beheren, aanvragen kunnen indienen om die te consolideren, te restaureren of in de oorspronkelijke staat te herstellen. Meer nog, ze kunnen hiervoor gebruik maken van onderhouds- of restauratiepremies. Restauratiepremies zijn voorbehouden voor beschermde monumenten, maar een onderhoudspremie kan worden aangevraagd voor een beschermd monument, voor relicten gelegen binnen een beschermd landschap of binnen een stads- of dorpsgezicht. In dit laatste geval moet wel een herwaarderingsplan worden opgesteld vooraleer de relicten in aanmerking komen voor een premie. Uiteraard wordt in alle gevallen in de nodige begeleiding voorzien vanuit mijn administratie.

Als antwoord op uw vierde vraag verwijs ik naar mijn beleidsbrief. Zoals u weet, heb ik met de Inventaris 1914-2014 de bedoeling om een groot inventaris- en beschermingstraject te realiseren dat is gericht op de erkenning van de slagvelden van de Eerste Wereldoorlog als UNESCO-werelderfgoed. Het zou heel mooi zijn als we dat konden realiseren. Waar in 2007 de nadruk lag op de bescherming van de militaire begraafplaatsen, komen in 2008 een aantal andere aspecten aan bod. Zo wordt gewerkt aan een beschermingsdossier van de meest representatieve oorlogs- en herdenkingsmonumenten. Voor een aantal grote complexen van verdedigingsarchitectuur aan de kust uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog, onder meer Raverszijde en Cabourg, zal de procedure tot bescherming worden opgestart.

We gaan na hoe we de slagvelden uit de Eerste en de Tweede Wereldoorlog kunnen beschermen. Op basis van de huidige regelgeving is dat niet zo evident, en daarom ga ik na of we dit niet kunnen opnemen in het nieuwe ontwerp van decreet op het Onroerend Erfgoed waarbij we komen tot een uitbreiding van de bescherming als erfgoedlandschap. Waar een erfgoedlandschap beperkt is tot de meest waardevolle landschappen in Vlaanderen, wil ik ervoor zorgen dat ook de aanwezigheid van bouwkundig of archeologisch erfgoed de basis kan vormen voor de aanduiding van een ankerplaats. Later kan dan een ruimtelijke omzetting worden gerealiseerd naar een erfgoedlandschap via ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP). Hierdoor ontstaat de mogelijkheid om op een gediversifieerde manier om te gaan met een gebied met veel oorlogsrelicten. Ik heb het hele debat over de A19 en Pilkem Ridge gevolgd. Daar hebben we veel ervaring opgedaan. We moeten er wel voor zorgen

dat we geen stomp over het hele gebied zetten. We willen een dynamisch instrument creëren.

Dit instrument is ook essentieel voor bijvoorbeeld de bescherming van bunkers. We moeten niet langer individuele bunkers beschermen, maar wel bunkerlijnes. Voor deze verdedigingswerken maakt de onderlinge samenhang wezenlijk deel uit van de intrinsieke erfgoedwaarde. Een individuele bunker lijkt soms wat verloren te staan in het landschap, maar maakt vaak deel uit van een ganse linie bestaande uit een antitankgracht, een eerste linie, een communicatielinie enzovoort.

We willen ook een aantal andere projecten ondersteunen. We ondersteunen de gemeente Zonnebeke die op een integrale manier alle oorlogsrelicten in een GIS-databank wil invoegen. Het is ook de bedoeling om aandacht te besteden aan archeologisch onderzoek van zogenaamde crashsites.

Dat zijn plaatsen waar in de Eerste of de Tweede Wereldoorlog vliegtuigen of andere vliegende objecten zoals luchtballons zijn neergekomen. Op basis van buitenlandse voorbeelden en in overleg met de verenigingen en vrijwilligers wordt een toekomstvisie en strategie van aanpak uitgewerkt.

De voorzitter: De heer De Klerck heeft het woord.

De heer Patrick De Klerck: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. In het verleden en zeker in het recente verleden zijn er inderdaad heel wat middelen in West-Vlaanderen en specifiek in de Westhoek zijn gestopt. Ik hoor het cijfer van 114.000 euro vermelden, maar ook andere projecten zijn in cofinanciering gebeurd. Het totale plaatje zal zeker nog hoger liggen.

Dat heeft zijn meerwaarde. De toeristenstromen die nog steeds naar de Westhoek komen, slinken niet. Ook al liggen de Eerste en Tweede Wereldoorlog verder achter ons, de interesse wordt niet minder, integendeel. Door de financiële middelen die ter beschikking worden gesteld, kunnen nieuwe zaken in aanmerking worden genomen of oude zaken gerestaureerd. De meerwaarde voor het toerisme is nog steeds aanwezig, en dat wordt duidelijk in de toeristenstromen.

Het is een goed initiatief om voorbeeldprojecten te realiseren. Daaruit kunnen goede ideeën voor andere streken in Vlaanderen worden gehaald.

Voor 2008 hebt u nieuwe initiatieven aangekondigd. Ik ben heel gelukkig met de bunkerlijnes. Misschien moet worden onderzocht of ook de bunkerlinie aan de Atlantische Wall kan worden opgenomen.

De voorzitter: De heer Peumans heeft het woord.

De heer Jan Peumans: Mijnheer de voorzitter, ik sluit me aan bij de opmerking van de heer Van Nieuwkerke over het gewest aan de andere kant van de taalgrens.

Zijn er nog andere intenties in verband met de Tweede Wereldoorlog? Bij ons is een gordel van bunkers aanwezig in de buurt van het Fort van Eben-Emael. Het gebied grenst aan het Albertkanaal, en er is onder andere een antitankgracht. Aan de brug van Vroenhoven is trouwens een bunker beschermd. Men is die nu met groot materiaal aan het verplaatsen omdat er een nieuwe brug komt van maar liefst 27 miljoen euro.

U spreekt over het inventariseren van slagvelden. Gaat dit verder dan de Westhoek? Ik juich uw thematisch-typologische aanpak toe. Ik verwijs ook naar de Slag bij Lafelt in 1747 die een vrij belangrijke veldslag is geweest. Daar zijn nog relicten van terug te vinden in het landschap. Zal er een uitbreiding komen buiten West-Vlaanderen?

Minister Dirk Van Mechelen: Er zullen nog thematisch-typologische dossiers worden opgestart. Ik geef het voorbeeld van de fameuze houten woningen in de schootvelden van forten. Die werden trouwens opengesteld tijdens Open Monumentendag. Dat is ook op televisie geweest, onder meer in het aankondigings-spotje. Er werden houten huizen opgericht in de schootvelden van forten. We zullen dat bekijken.

Voor de fortengordel in Antwerpen, de Brialmontforten, zijn heel wat restauratiedossiers in voorbereiding of in uitvoering. Het fort van Wommelgem is er een van. We leveren ook een heel grote inspanning, die werd gehonoreerd in 2007, voor het fort van Mortsels – Fort 4. Al die dossiers zijn lopende. Het is de bedoeling om ze echt in beweging te krijgen tegen 2014. Vanzelfsprekend zullen we het hierover ook hebben met minister Bourgeois.

De voorzitter: De heer Van Nieuwkerke heeft het woord.

De heer André Van Nieuwkerke: Mijnheer de voorzitter, ik wil de Vlaamse regering, de bevoegde ministers, en in het bijzonder minister Van Mechelen, bedanken voor de geleverde inspanningen. Ik ben daar nogal gevoelig voor, ook om cultuurhistorische redenen.

Het verleden wordt immers te vaak vergeten. De Eerste Wereldoorlog heeft heel de twintigste eeuw bepaald. De oorlog heeft voor een deel ook het landschap bepaald dat we nu kennen. Veel mensen vragen zich af wat de forten rond Antwerpen precies geweest zijn. Ze kunnen ze niet situeren. Naast het beschermen van de relicten is het belangrijk dat er ook cultuurhistorische en toeristische informatie wordt verstrekt.

Uiteraard lag het zwaartepunt van de Eerste Wereldoorlog in de Westhoek. Wat opvalt is het verschil tussen de streek van Ieper, de Britse sector, en de Belgische sector. Wie in die Belgische sector, een prachtige

streek, rondloopt of –fietst, krijgt niet de indruk dat daar iets gebeurd is. Ook in de literatuur wordt die sector onderbelicht. Er werden honderden boeken geschreven over de ‘Ypres Salient’, maar over het verdedigingswerk dat meer westelijk gebeurde, is er maar weinig te vinden, behalve natuurlijk het historische werk van Sophie de Schaepdrijver. Wie niet op de hoogte is van wat er gebeurd is en in de streek rondtoert, moet al veel verbeelding hebben om te weten te komen wat er gebeurd is. We cultiveren dat niet. Vlaanderen ontkent daarmee voor een stuk de geschiedenis. Ook de gemeenten ter plaatse nemen onvoldoende hun verantwoordelijkheid op. In de streek was onder meer een medische sector. In het achtergebied is heel veel gebeurd, denken we maar aan Alveringem en Eggewaartskapelle. Dat zijn heel pittoreske landelijke dorpen waar heel veel is gebeurd, maar weinigen zijn zich daarvan bewust omdat dat niet zichtbaar is. Het is dus belangrijk dat we nog wat tijd hebben. Tegen 2014 zouden we alles eens moeten uitklaren en voorbereiden.

Minister Dirk Van Mechelen: U weet dat ik met nog een andere droom bezig ben: het concreet realiseren van het principe van digitale erfgoedroutes. Daarbij zal men de informatie kunnen downloaden van de computer en opslaan op een iPod of op de speciaal ontwikkelde nieuwe toestellen waarvan ondertussen al prototypes beschikbaar zijn en waarvoor een samenwerking bestaat met het Interdisciplinair Instituut voor Breedbandtechnologie. Op die manier krijgt men digitale erfgoedroutes waarmee we mensen op rondrit door West-Vlaanderen zowel GIS-bestuurd kunnen begeleiden, als lezingen kunnen aanbieden, hen brieven kunnen voorlezen, muziek kunnen laten horen, het verslag van veldslagen kunnen vertellen, de historiek van een begraafplaats kunnen geven en zo meer. Het is een van mijn grote dromen om daarmee ten laatste tegen 2014 klaar te zijn. Zo kan de kennis en informatie veel beter ontsloten worden.

Het is ook zo dat we contact opnemen met Frankrijk om te bekijken of in het kader van 2014 ook gemeenschappelijke projecten opgestart kunnen worden. We zullen ook bekijken of het mogelijk is om samen naar UNESCO te gaan voor de klassering als werelderfgoed. Zo kunnen we grensoverschrijdend werken. U weet dat UNESCO nogal terughoudend is om nog veel in Europa te doen, maar dit is iets van een andere orde. We doen ons best. Ook mediatechnisch is dit heel belangrijk.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
